

Christian Kracht
EUROTRASH

TYPOTEX VILÁGIRODALOM

Christian Kracht
EUROTRASH

Fordította
Tatár Sándor

schweizer kulturstiftung

prohelvetia

A könyv megjelenését a Pro Helvetia,
Schweizer Kulturstiftung támogatta.

Christian Kracht: *Eurotrash*

Copyright © 2021, Verlag Kiepenheuer & Witsch, Köln

All rights reserved

Hungarian translation © Tatár Sándor, 2024

Hungarian edition © Typotex, Budapest, 2024

Engedély nélkül semmilyen formában nem másolható!

ISBN 978 963 493 313 7

ISSN 2064-2989

Ez a könyv regény, még ha némelyik alakjának – miként sok más regény esetében – van is előképe, avagy mintája a valóságban, akiknek az életéből egyik-másik életrajzi részletet átvettem. A regény alakjai, tulajdonságaik, cselekedeteik, valamint az ezekből adódó helyzetek kitaláltak.

*Feleségemnek, lányomnak,
testvéremnek és anyámnak*

What is fully, completely understood
leaves no trace as memory.¹
Jiddu Krishnamurti

Wenn du Deutschland liebst,
dann besuche es lieber nicht.²
Jorge Luis Borges

Szóval pár napra megint Zürichbe kellett mennem. Anyám sürgősen beszélni akart velem. Fölhívott, hogy jöjjek gyorsan; egészen kísértetiesen hangzott a telefonban. Az ebből eredő idegesség annyira megviselt, hogy az egész hosszú hétvége alatt makacs székrekedésem lett. Ehhez még el kell mondanom, hogy negyedszázaddal ezelőtt írtam egy történetet, amelynek valamely, mára sajnos már elfelejtett okból a *Faserland* címet adtam.³ A történet Zürichben, mondhatni, a Zürichi-tó kellős közepén végződik, viszonylag traumatikusan.

Az egész történettel akkor kerültem először újra kapcsolatba, amikor, mint említettem, Zürichben, a Bahnhof-

straßen egy sötétbarna, kissé sprőd gyapjúpulóvert vásároltam egy lécekből összerótt kis standnál, nem messze a Paradeplatztól. Este volt már, előtte bevettem egy kis macskagyökeret, és a tabletták hatása meg a svájci ősz reménytelensége, nemkülönben az elmúlt huszonöt év végtelenül ólmosan nehezedett a hangulatomra.

Kevéssel előtte az óvárosban járkáltam. Egy titkos vetítésen odaát Niederdorfban az *In girum imus nocte et consumimur ignit*,⁴ Guy Debord utolsó, még az öngyilkossága előtt elkészült filmjét lehetett megnézni. Négyen vagy öten jöttek el, ami, tekintettel a naptól még mindig világos, meleg estére és a vetített opus vértelen, álmosító jellegére, valóságos csodának tűnt számomra.

És miután a közönség tagjai, azaz a két professzor, a mozigépész és egy némi alvásra a moziszékebe bevaccolódott hajléktalan elbúcsúzott egymástól, és végzett a kézrázással, újra elindultam lefelé, a Paradeplatz irányába, minden szándék és elgondolás nélkül, bele az éjszakába. S azután ott, a Limmat másik partján ráakadtam egy svájci kommunának arra a bizonyos rögtönzött elárúsító standjára, ahol két meghatározhatatlan korú szemüveges nő és egy barátságos szakállas fiatalember saját készítésű vastag gyapjúpulóvereket és nyers színű takarókat árult.

Ezek az egyszerű gyapjúholmik a Bahnhofstraße időközben rég bezárt, de továbbra is fényesen kivilágított butikjainak kirakatába kitett ruhákhoz képest meghitten autentikusnak hatottak számomra, ahogyan a két eladónő mosolyát is, csak így tudom mondani, valóságosnak és jelentést hordozónak láttam. Nekem legalábbis valóság-

sabbnak tűntek, mint az egész Bahnhofstraße a mindkét oldalán tucatjával lengedező svájci zászlóival és a fényűző, ám provinciális és érdektelen staffázsokkal a kirakatokban. És amikor – miután hirtelen elhatározással, az esti hűvösséggel nem törődve felpróbáltam, majd levetvén összehajtva egy egyszerű, világosbarna papírzacskóba tettem a pulóvert – átnyújtottam a százfrankost a kommunatagoknak, az volt az ugyan csupán futó, és meglehetősen téves benyomásom, hogy e tranzakció által valami lényegesnek voltam részese.

Bármint légyen is, átnyújtották nekem a zacskót és egy valamelyest kifakult prospektust, amelyet némi zavart szégyenkezéssel a pulóver mellé csúsztattam a zacskóba. Később majd észrevétlenül ki tudom dobni, gondoltam, kissé esetlen mosollyal elbúcsúztam, és enyhén borzongva a Münsterplatz felé indultam, azt tervezve, hogy a Kronenhalle bárjában iszom még valamit, mielőtt visszatérek a szállodába, lefekszem, beveszek még egy növényi altatószert és leoltom a villanyt.

Anyám ügyei, és most térek rá arra, miért kellett kéthavonta fölkeresnem Zürichet, a hencegőknek, a képmutatóknak és a megaláztatásnak ezt a városát, már évek óta teljességgel megbénítottak. Félelmetes lett, mindenestül iszonyatos lett az egész, súlyosabb lett annál, mint amennyit el bírtam viselni, mint amennyit valakinek normál esetben el kell viselnie. Anyám tudniillik nagyon beteg volt, úgy értem, az elméje is, nem csak az elméje, de az a leginkább.

Hogy ne veszítsem el vele a kapcsolatot, és ne süppedjek teljes rezignációba és reménytelenségbe, valamikor

elhatároztam, hogy kéthavonta meglátogatom. Igen, úgy határoztam, hogy egyszerűen elfogadom a nyomorúságot, amelyben anyám az életét élte a lakásában, ide-oda guruló üres vodkásüvegek, különböző zürichi cobolyprémraktárak felbontatlan számlái és a fájdalomcsillapító tablettái zizegő fóliái között.

Most azonban ő keresett meg és rendelt magához; máskor mindig megvárta, hogy magamtól bukkanjak fel Zürichben, a szokásos kéthavi ritmusban. Többnyire azt akarta, hogy meséljek neki történeteket. A hívásától, mint mondtam, még idegesebb lettem, mint amennyire eleve fölidegesítettek ezek a látogatások; minthogy akart valamit, most egyszerűen ő volt fölényben, mondhatni, ő volt a kezdeményező; máskor mindig csak hallgatott és kivárt.

Se e-mail-címe, se mobiltelefonja nem volt, nem használta az internetet. Túl bonyolult, mondta mindig, a billentyűzet gombjai meg túl kicsik neki. De szerintem arroganciából nem akart hallani ezekről, nem azért, mintha képtelen lett volna a gombokkal bánni. Úgy tett, mintha szeretne újságot és Stendhalt olvasni. A bőre textúrája olyan volt, mint a száraz selyemé, és kicsit mindig napbaránított volt, noha sosem ült kint a teraszon a hortenziáknál.

A házvezetőnője folyamatosan meglopta; kétnaponta üres volt a pénztárcája. Noha szinte soha nem költött semennyit, mindig eltűnt az összes pénz, ahogyan egy napon a fekete Mercedese is eltűnt, elvitték a bérház garázsából, Bukovinába transzportálta a bukovinai házvezetőnő bukovinai férje; borzalom volt az egész, de anyám legalább nem volt már Winterthurban.

A nyolcvanadik születésnapját tudniillik ott, a pszichiátria zárt osztályán kellett ünnepelnie. Ha humorosan fogta föl az ember, olyan volt, mint Dürrenmattnál, de valójában sokkal szomorúbb volt, mint Dürrenmattnál, mert hogy nem valamilyen anyáról volt szó, hanem az én anyámról, és nem valamilyen pszichiátriáról, hanem erről, a világ legkomorabb, leghátborzongatóbb nevét viselőről: Winterthurról.

Elfelejtettem vagy félig tudatosan töröltem az emlékezetemből, hogy a klinikának volt másik neve is, valami *Frankenstein* vagy micsoda, valami ilyesminek kellett lennie, nem tudtam rá visszaemlékezni. Mindenesetre hazabocsátották, haza kellett bocsátaniuk anyámat ebből a Winterthurból, mert csak bírósági határozat alapján tartatták volna tovább ott, az idegklinikán, ilyen határozat pedig nem volt, és soha nem is lesz. Anyám ugyanis értette a módját, hogyan hitesse el rafinált manipulációval, ellenállhatatlan erővel sugárzott hidegvérűséggel az őt vizsgáló szakemberrel, hogy minden a legnagyobb rendben van, engedjék csak újra haza a lakásába, akkor így is marad minden: a lehető legnagyobb rendben. Engedjék csak vissza a szeretett Phenobarbitaljához, a hitvány *pendant*-os ládáihoz (ehhez a hét frank ötvenbe kerülő, csavaros kupakos fehérborhoz), a hetente lemondott és megújított *Neue Zürcher Zeitung*-előfizetéséhez és a közepszerű expresszionista festményekhez, amelyeket apám ajándékozott neki a házasságuk alatt, miközben a Lothar-Günther Buchheimmal az NDK-ban begyűjtött Noldékat, Munchokat és Kirchnereket természetesen inkább megtartotta;

összetekerve őrizte őket az ágya alatt a Genfi-tó melletti château-ban, ahol azután élt, hogy elvált anyámtól.

Kínzó gondolat volt megboldogult apám elveszett kép-gyűjteményére emlékezni, valahányszor eszembe jut-tatta egy-egy hír, hogy Berlinben a Grisebach Galériánál vagy a londoni Christie'snél vagy a berni Kornfeldnél ezt vagy azt a művet aukcióra bocsátották. Olyan képek voltak, amelyeket, minthogy annak idején Gstaadban a faházunkban függtek, kora gyermekkoromtól ismertem, amelyeken valamennyi sűrű festékkal föl vitt ecsetvonalas, minden kék-sárga, fekete szegélyű felhő fájdalmasan ismerős volt. Minden anyámnál tett látogatásomkor szellem-látomás-ként hatottak rám a lakásában a német expresz-szionisták harmadrangú festményei, amelyek családunk egykori rendkívüli gyűjteményéből maradtak meg. Például Georg Tappert vagy Max Kaus képei, és meg nem tudom mondani, mi volt deprimálóbb, anyám állapota vagy a vigasztalan mázsolmányok, amelyek bekeretezett gúnyként függtek ott Zürichben a falakon.

Családunk széthullása, sőt atomizálódása, amelynek mély-pontja számomra mindenképpen anyámnak a winterthuri ideggyógyintézet közösségi helyiségében megünnepelt nyolcvanadik születésnapja volt, végtelen reménytelensé- get sugárzott, ezt nem tudom elégszer elismételni.

Anyám összekuporodva ült ott, világoskék frottírmele-gítőben, zsíros, hamuszőke haja lófarokba fogva. Előtte, az asztalon a Bahnhofstraße-ból magammal hozott nyolcszáz frankos virágcsokor, beesett arcának palimpszesztje a részeg

elesésekor szerzett zúzódásaival és sötétvörös alvadtvér-maradványokkal, szemöldöke alig látható, helyette a sötét szállal összevarrt zúzott sebek kanyargó cikcakkja: így képeződött le a hanyatlás, ennek a családnak a lecsúszása a lejtőn, anyám arcának térképén, ha lehet ezt így mondani.

Ahelyett tehát, hogy rögtön visszatértem volna az óvárosi szállodámba, valóban a Kronenhalle bárjába mentem, amelynek ajtaja makacsul az ellenkezőjét művelte annak, amit az ember várt. Ha húzni akarta, csak betaszítva lehetett nyitni, és fordítva ugyanígy. Odabent jobbra hátul, a bár legvégében, a toalett közelében ültem le, az első részben az asztalok mindig foglaltak voltak a zürichi urak és többnyire ukrainai hölgykísérőik számára. Rég volt, hogy elől is lehetett asztalt kapni, vagy hogy volt ott nem foglalt asztal. Mostanra föladtam a reményt, hogy valahol elől legyen asztalom.

Zürichben járva mindig azt várja az ember, hogy majd Joyce és a Cabaret Voltaire szelleme fogja körülengeni, de ez valójában a pénzsóvár főhadnagyok és a nagyképű stricik városa. Jobbra hátul, a toaletteknél pontosan ugyanolyan jó helyen ül az ember, gondoltam, elvégre ott ugyanúgy sós mandulát, paprikás csipszet és sós pálcikákat szolgálnak föl neki három csészealjban az italához, mint az elülső asztaloknál, és ha egy napon ez többé már nem így lenne, valószínűleg akkor is el lehetne járni a Kronenhalle bárjába, merthogy alapjában véve mindez tökéletesen mindegy is.

Egészen úgy, ahogyan anyámnál, aki most, ma este talán ismét elesett a lakásban, rá az arcára, egyedül az számított, hogy Zolpidemet, Phenobarbitalt vagy Quetiapint vett-e

be, tehát csak egyet a három szer közül, vagy egyszerre mind a hármat, egy vagy két palackkal öblítve le az említett hét frank ötvenes *Fendant*-ból. Ez esetben anyám – a vértócsában maradt lábnyomok és a szomszédoknak a tüllfüggönyök mögött sejlő, helyette szégyenkező arca, a fehérnarancssárga mentő, a kórházban a sürgősségi betegfelvétel, a winterthuri idegklinikára való ismételt beutalás, majd azt a vonatkozó bírósági határozat hiányában néhány hét múlva szükségképpen követő elbocsátás, és a taxiban Zürichbe megtett hazaút után, amikor is a taxis kiveszi anyám pénztárcájából az ezerfrankost, vissza nem ad, ám ehelyett gálánsan nyújtva neki a karját a lakásajtóig kíséri – úgysem emlékezne semmire, kivéve természetesen azt, hogy még sürgősen be kell adnia egy receptet a patikába újabb doboz Zolpidemekért, Phenobarbitalokért és Quetiapinokért.

Utolsó alkalommal, két hónapja, a legutóbbi látogatásomkor vödörrel és nedves felmosóronggyal gondosan feltöröltem anyám vérét a márványpadlóról, mire föl azt gondolta, hogy biztosan az ő ágyában aludtam, nem hotelben, az egész történet a szállodával hazugság; hogy jövök én ahhoz, hogy összevérezzem az ágyneműjét meg a padlóját, az isten szerelmére, mi jut eszembe, micsoda pimaszság ez!

Így tehát a Kronenhalle bárjában üldögéltem, miközben anyám a lakásában aludt, és nem volt kedvem visszamenni a szállodába, de mennem kellett; mert hát mi keresnivalóm volt ebben a bárban, amely egyszerre vonzott és taszított?

Visszamentem tehát, át a hídon, amely alatt a tóból kilépve a tiszta vízű Limmat folyt, és a hattyúk alváshoz

a szárnyuk alá dugták a fejüket. Kicsit latolgattam, hogy fönt, a Lindenhofban Zürich alvó városát és sötétségét elnézve elszívjak még egy cigarettát, de aztán mégse tettem, helyette a szálloda ajtaja előtt kotorásztam a zsebemben a kulcsot keresve, mert ilyen későn már nem volt senki a recepción, és keresés közben egyszer csak anyám apja jelent meg lelki szemeim előtt.

Fölrémlett a szadomazochista segédeszközök arzenálja, amelyet halála után találtak meg Sylt szigeti házában vendégszobájában, a bezárt szekrényben; a megaláztatásnak ez a nyomasztó eszköztára, amelyet a nagyapa, az én nagyapám – 1928-tól párttag, SS-hadnagy, Berlinben a Nemzeti-szocialista Német Munkáspárt (NSDAP) birodalmi propagandagépezetének vezetőségében is aktív – a háború, majd pedig a delmenhorst-adelheide-i brit átnevelő táborban megkísérelt, sajnos abszolút sikertelen náciitanítás után a sylti házában gyűjtött össze, s amelyet ha a valóságban nem is, de verejtékcsatakos nappali vízióiban bizonyosan használt is az Izlandról toborzott fiatal lányokkal megejtett titkos találkái a pincében. Mert csakis ők, vélekedett a nagyapa, az én nagyapám, az izlandi lányok testesítik meg méltóképpen az északi ideált. A norvégok, a németek, a dánok túl csenevészek; nem: izlandiaknak kellett lenniük a lányoknak, akiket *au-pair*nek a sylti házába hívták; fiatal izlandi teremteseknek, akiknek véráramában mindörökké a szent Edda muzsikál.

Vajon sikerült-e annak idején a házában lakó számos izlandi lánnyal megaláztatnia magát? Az egyik lányra – Sigríðurnak hívták – elég jól emlékszem. Tizenkilenc

éves lehetett, magas, lencsőke, szeme kirkiz vágású, tejfehér bőrén finom szeplők. Az íróasztal fölé hajolva, szájszögletből kikandikáló nyelvhegygel Sigríðurral tanulták tehát a rúnákat, ama nordikus ábécét, amelyből az északi rassz német helytartói ki tudták olvasni az emberiség múltját és jövőjét; igen, az egész ezoterikus agyrémet ott, a nagyapa könyvtornyokkal teliszúfolt dolgozószobájában kutatták nagy buzgalommal.

Mindent, a repülő korongokat,⁵ az antarktisi Új-Svábföldet, a „világjég”-elméletet⁶ és természetesen az SS tibeti expedícióját, amelynek szervezésében kvázi mint a birodalmi propaganda vezetése és az SS-Ahnenerbe⁷ közötti közvetítő személy, a nagyapám is részt vett, az egész rémisztő katyvaszt a türelmes Sigríðurral beszélte és emésztette meg a nagyapám; közben rákfeltétes szendvicseket ettek és limonádét ittak, s a nagyapám azt várta, hogy a család végre fölmenjen lefeküdni, mert akkor talán, végre, eljön az alkalom, hogy a fiatal, sápadt, szeplős Sigríðurral az asztal lábához szögesdrótoztassa magát. *Já, elskan mín,* mondta talán ilyenkor a lány. *Gyere csak ide, emberke.*

Néha, gyakran, tényleg azt mondtam magamban, hogy nem a lelki egészség jele, ha valaki képes egy mélységesen terhelt családhoz alkalmazkodni és hasonulni. És hogy nekem miként sikerült, hogy sikerülhetett egyáltalán kivonnom magam, kievickélnem a családom mizériájából és elmebetegségéből, ebből a mély szakadékból, amely feneketlenebb, nyomorúságosabb és reménytelenebb már nem is lehetett volna, s hogyan tudtam félig-meddig

normális emberré válni, ezt képtelen voltam megfejtetni a zürichi hotelszoba ágyában fekvé és a plafonra meredve, miközben odakint, az ablak alatt részeg zürichi fiatalok gajdolták világgá sivár részegségüket.

Anyám, mint már említettem, teljességgel kilátástalan eset volt, s a helyzete, miként arról már szó esett, mindenestül reménytelen, de talán-talán mégis sikerült örülsége közepette valamiképpen ragaszkodnia bizonyos normákhoz, talán megingathatatlan eltökéltséggel követett valamilyen célt, amelyet egyes-egyedül ő látott célnek, talán más szemmel nézett a jövőbe; de talán egyszerűen csak félt, mint akkor, amikor utoljára hívott föl magától, öt éve, és sírt a telefonban, pedig különben sosem sírt, a gerincműtétje előtt, amikor azt mondta, olyan rettenetesen fél.

Olyan pillanat volt, amelyet soha nem fogok elfelejteni: a New York-i Balthazar előtt álltam, tavasz volt, hullámzó tömeg a Broadwayn, s én próbáltam megnyugtatni anyámat a telefonban. Tudod, mondtam neki, egy apró beavatkozás az egész, és így tovább, de ő persze tudta, ahogyan minden mást is mindig előre tudott, hogy ez a normálisan élhető élete végét fogja jelenteni, hogy a műtét után komplikációk fognak föllépni, hogy állandó, már az én gyerekkoromban is folyton jelentkező hasi fájdalmai háttérében lelepleződik majd a katasztrofális, évtizedek óta lappangó gyulladás.

Olyan gyulladás, amelyre csak a gerincműtete következtében derülhetett fény, és amely annyira megtámadta legyengült immunrendszerét, hogy kómába esett, légcső-metszés segítségével mesterséges lélegeztetésre szorult,

és így feküdt hónapokig, különböző csövekre kötve egy Zürichhez közeli magánklinika intenzív osztályán, lüktetve pumpáló gépektől, áthatóan sípoló szerkezetektől, többé-kevésbé jóindulatú ápolónőktől és főorvosnőktől körülvéve, akik mindent megtettek, hogy ne hagyják meghalni, ami a halálhoz sajátos módon viszonyuló Svájcban nem kimondottan általános.

Svájcban az embernek joga van meghalni, mondta mindig anyám, és ezt mondták az orvosok is, és a klinika összehívott etikai tanácsadó testülete is ezt mondta, s azt sugallták, egyezzem bele, hogy anyámmal ne tegyenek már mást, mint hogy kicsivel jobban kinyitják a morfiomadagoló csapat, hiszen hogyan is épülhetne föl ebből, miféle élet várhatna még rá? Az élet, az micsoda is?

Csak hogy én nem tudtam megadni a kívánt beleegyezést, mert én, ha lehunytam a szemem, Pucci bikiniben a saint-jean-cap-ferrat-i medencénél láttam anyámat, és nem itt a ravatalon, ezzel a szemérmetlen, visszataszító csövel, amely a ráncos álla alatt a gégéjén ejtett bemetszésből lóg ki. És anyám természetesen fölépült, egy reggel, mintha mi sem történt volna, fölébredt a kómából, s pár héttel később hazataxizott.

Mindig azt mondta anyám, hogy képtelen már a Zürich-tóban fürödni, mióta legjobb barátnője, Vivienne, aki miután az Exit nevű svájci cég segítségét vette igénybe az öngyilkosságához, úgy rendelkezett, hogy a Zürich-tó tiszta, barátságos hullámaiba szórják a hamvait. Anyám azt mondta, ha fürdés közben véletlenül lenyelne egy